

עין משפט ו**גור מוצה**

כ א ב מיי פ"ג מהל' תמורה הלכה ג:

בא ג מיי ש"פ ס"ג הלכה א:
בב ד מיי פ"ו מהל' גרבין הלכה ח ט:

בג ה מיי שס הלכה ז:

—

הגהות הגר"א

[א] גב' סופא. גנש"י ל"א ואי ס"ד לטעא דאפוסת הוא מי מפסן פדיון אמר כו':

—

דברים רש"י

קדושת דמים נדחה. יש תורת דימוי גדברי שאינו קדוש אלא לדמיון, כגון ז"ש שנתחילה לא הקדישה אלא לדמיון ולקדשו דמי עליה. שהרי לקברי לתלפין לא היטה חזיה ואפילו הכי תל עולה מורת דימוי לתלות מעל הנשמה לעולם ולא למתיק און דימוי אלא נכבד שהוקדש לגופו לקברי (קדושין ז' ובג"מ פסחים פח).

המקריב, אבל קדושת דמים לא אלימא לנימוי ביה שורת דימוי, ואי אמאי לא שנת הכשר מקריבה מעל הכהן דמור ולקח חזיה מקריב (פסחים ט"ו). ל"א יש דימוי שגביל הדמים שלא פרע תקנות עליה על גבירו שלל היתה קנייה לו כשהקריבה, שעדיין לא קנה חזיה משל גבירו, ואינו נגלה למורי (ובג"מ ט"ו). בעלי חיים נדחקו.

במהם נשמתם בחיים דמיה דימוי גמור, שה"ק לבע"הנחת נשמה שהיתה רלויה, אינה קריבה אלא ויטה (פסחים פ"ח). אם נדחו ידיו לעולם ואינה למיד (ויחמך טז), און דימוי אלא כשמוטין אכלו בעלי חיים שנדחו חזיריה ונחלו, ולגרייה מקריבה (ט"ו). בהמה כשחיה ולקח חזיה (קדושין ז'). דריחיה מעיקר. כגון ז' שמתחילה הקדישה לא נגאת לקברי, ואינה למיד' דפליגי ואמר און דימוי אלא כנחלה ונדה (ט"ו). אין זו תמורה. לא אכל כלום, שאון קרוב תמימם מתחלה (כ"ו ז'). וצריך לעשות לו דמים. אם און זו של חולין יפה בעל הקדש, מומיק עליה מעמומו כד דימי הקדש (ט"ו).

—

שנויי נוסחאות

א] ש"מ קדושת דמים תמורה וט"מ בע"מ יניחה וט"מ דימוי מעיקרו הוא דימוי אמר (ט"ו) [א קרינה ובר"מ קריבה. [ב מקדיש ובר"מ מקדש. [ג מיקון כרוב פסחים פסוקים אלן פסוקא וחס משתמי תפוסת טעמינו פ' וט"מ נמלק פשטא וכו' אמר כר פסא כו', וכו' מריה הגמיה ו"ל, וכן משמע פ' מריה (ד"ק דף ע"ג ע"ג, וע"ש פסחים ו) וברכתיה לעל רכס ע"ג, אבל רש"י ז"ל גרים לה לעיל, (וע"ש בטעיה ד"ה פשטא), ו"ע בד"ק פ' מנוחה. (ט"ו): [ד א"ל קדושת דמים (ט"ו) [גשמות לו דמים (ט"ו) [אמר ח"ל' ע"ג ו'. אות מ' נמקם (ט"ו) [ג דעקן דתחת לטעא (ט"ו) [ג סופא. ל"א קדשים ב"ב [ג] מומקשי פדיוני התעלה קרני ולא קדשי כד"ב [א קרני קרני (ט"ו) [ד ד"ה ב"ב ל"ל אוקס ד"ה קדושת (ט"ו) [ד"ה לעולם דלא היה ס"ד דלהוי דחיה לגמרי אלא וכו'. ל"א ומתני ליה מנוחה ולא חילי ענה אלא קדושת דמים דמיה חילוי מקדש ת"י דמיה ומדה אחרת הבהמה כגון תמורה לאמר ותמורתה כיוצא בה נדמיה מעל הנשמה לזה קריבה לעולם, וה"ל בכרימות דף (ב ע"ג) קדושת דמים מדה דקתני וקדושת דמים כיוצא בה. ל"א קדושת דמים מדה כשאינה רלויה לגופה כגון הני דלקדישה לגופה לא אקדישה

אלא לדמי ומדה לה מנוחה לעולם דלא היה ס"ד לדהו דמיה לגמרי אלא אמדי דלקדישה לגופה ונדחה. ויש ספרים (ט"ו) [א קמאי ל"ל קמא. (יע"ב) [טו והוא ה"י עשירי (ט"ב) [טז תמורה דתרוייהו כי (ט"ו) [יז חילא מי אמרינן און קדושת תמורה חילא אלא"כ בהמה קדש לפניו וישתא אמ"ל דקדושתו כ"ל כ"ג אי חילי כדשטא תמורה טהגת וכו'. כן מלמחי בגליון רש"י כת"י (ט"ו) [יח תמורה טהגת ככל הקדשים אבל מעשר בחולין ולא בקדשים (ט"ו) [יט מאי דבמשנה (ט"ו) [כ מעיקרו דקדושת בקדושת הגוף (ט"ו) [כג וקדושו קדושת (ט"ב) [כד משום ארון מילתא דר"י דאמר (ט"ב) [כד דטעמא דמ"ד דב"ט (ט"ב) [כה דקסבר ר"י דב"ט (ט"ב) [כז דמ"ד דס"ל דב"ט און נדחין יליף מקלף (ט"ב) [כז דהכי דרה מ"מ. מינת מקשני נמקח (ט"ו) [עא ופסחים ז' ד"ה וט"מ מירן צענין אחר, ל' ובעקרה (ט"ב) [לא ע"י רש"י וגי' ז"ק דמסתבר ליה דטעמא דר"ש משום כו' [גא ליה דטעמא. על מינת מרבי נרשס נלמעה עני נקודות הלוכות כי רלאי לפ"ד למתקי. ומינת אליעזר ל"ש וממק, ועיין בקדושין (דף ז ע"ב) במוס' (ד"ה שמע מינה) (ט"ו) [גא ואנא לכנען אמרי לילי (יע"ב) [גא והוא יהא עשירי (ט"ו) [גא ל"ל ר"י יוס' (ד"ש) (ד"ש)

כו:

שמוע מינה מדר' יוחנן תלת ש"מ יש דריוהי בדמיים. ויש ספרים דגרסי ש"מ קדושת דמים מנחה וי"מ מנחה את התמורה דאינה קריבה כדאמר ותמורתה כיוצא בה ולא נראה שהרי צ"כ בתרא דכרימות (דף כו: ז) גצי מטמא מקדש עשיר שהפריש קן לכבשתו והעני הואיל ונדחה ידחה וקאמר עליה^(א) ש"מ תלת ש"מ קדושת דמים מנחה והתם ליכא לפרושי מנחה התמורה דהא אין תמורה בעופות אלא ודאי הכי פירושא כמו יש דימוי צדמים כלומר אפילו בדבר שאין בו אלא קדושת דמים וא"ת מ"מ אינו מתורץ התם דהא לא שייכא קדושת דמים בעופות דהא קיימא לן ^(ב)שקלים פ"ד מ"ח) דאין לעופות פדיון ו"ל דהתם ה"פ ש"מ יש דימוי אפילו בדבר דלית ביה קדושת הגוף וה"ה אפילו קדושת דמים אין בה כההיא דמטמא מקדש עשיר שהפריש קן כו' וא"ת מאי קמ"ל ר' יוחנן כולהו נמי שמעינן בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף טז). על המפריש נקבה לפסחו וקאמר עליה ש"מ תלת כו' וא"כ מאי יש קמ"ל ר' יוחנן וי"ל משום דפליגי תנאי בדעלי חיים אי נדחין לא לזי ואשמועי' דר' יוחנן אית ליה כמ"ד בעלי חיים צדמים וש"מ דימוי דמעיקרא דהו היינו קדושת דמים וי"ל דאשכחנא שפיר דימוי מעיקרא ל' קדיש קדושת

הגוף כגון מומר שאכל חלב והפריש קרבן עליו וזמר בו דהוי דימוי מעיקרו יא' ינקודשת הגוף שהרי אין הדימוי על ידי קרבן אי נמי כההיא דפרק התערובות (דמ"ח דף ע"ג). לתנן דם שנתערב צמים את יש בו מראה על כשר וצדיק עליה בגמ' א"ר חייא בר אבא אמר לן און לא שנו אלא שנפלו מים לתוך דם אכל אם נפל דם לתוך מים ראשון ראשון

בטול ואע"ג דיש בו מראה דם וכה"ג מליני דימוי מעיקרו בקדושת הגוף יוחנן גופיה צפ"ק דוצחים (דף יב: ז) ובפרק נגמר הדין (סנהדרין דף מ"ז). אכל חלב והפריש קרבן והמייר דת וזמר הואיל ונדחה ידחה נימא אכל חלב והמייר דת והפריש קרבן ואשמעין רבותא טפי דאפי' דמוי מעיקרו הוי דמוי וי"ל יגממשו אידך דאמר התם אכל חלב והפריש קרבן וגשתתה וזמו ושמתפה נקט נמי הכי דבההוא לא מני' למינקט נשתתה והפריש קרבן דשותה אין בהפרישו כלום וא"ת הכי מליני למימר דרבי יוחנן אית ליה דימוי מעיקרו הוי דימוי האמר צפ" שני שעירי (וימא דף סד.) דיזדטעמא דבעלי חיים אינן נדחין דליף ממחוסר זמן ואידך ממחוסר זמן לא אחוי הא אחוי משמע דהא יסודקבצב דבעלי חיים נדחין ס"ל דאין דמיה אלא היכא דלחוי מעיקרו וא"כ מנא ליה דלמחי מעיקרו הוי דימוי וי"ל דיש שם היטה אחרת מ"ד בעלי חיים אינן נדחין מקרא טעמא כו' לא יכרו ולא ילפינן ליה ממחוסר זמן ולפ"י מליני לדמימר דאית ליה דמוי מעיקרו הוי דימוי והא א"ר יהודה (ד"ה קאמר) התם מחוסר זמן לא אחוי היינו מקמי דהו ידע קרא דמוס כו' וא"ת הכי הויא דפ' בתרא דכרימות (דף כו: ז) דאמר רבי אושעיא מטמא מקדש עשיר שהפריש קן לכבשתו והעני הואיל ונדחה ידחה וקאמר עליה ש"מ תלת כו' כי הכא ופרקי עליה מר"ש דקאמר המפריש נקבה לפסחו וילדה זכר הוא עצמו קרב פסח ונימא הואיל ונדחה ידחה והתם קשה טובא חדא אדפריך לרבי אושעיא נפרוך נמי אמילתא דר' יוחנן ועוד אדמוטיב ליה מר"ש נסייעיה מרבנן דפליגי עליה דר"ש ואמרי תרעה עד שתסתאבז ותמכר ויציא צדמיה פסח וגו'ה נמי דהכי ינו קמשני מ"מ מה ס"ד דמקשא וכי לא הוה ידע שיתרן לו כן ועוד אדפריך מר"ש דברייתא נפרוך מר"ש דאמר רבי יוחנן דקדיש (דף יח: ז) דתנן כהדיא המפריש נקבה לעולמו וילדה זכר ירעה כו' רבי אליעזר אומר הוא עצמו יקרב עולה וישוי"ל דס"ל למקשה דטעמא דר"ש דאמר במפריש נקבה לפסחו וילדה זכר דהוא עצמו קרב פסח היינו משום דאחיל לטעמיה דאמר צפ"י ואלו קדשים (דף יט: ג) גצי ההיא דתנן מומו ומפריש נקבה לאשם ירעה כו' ר"ש אומר תמכר שלא צמוס ופרקי בגמ' עליה למה לי תסתאבז תמכר שלא צמוס דכיון דלא חזי למילתיה היינו דלא חזי לגופיה לא נחתא לה קדושת הגוף ומש"ה פריך מר"ש דאיהיא דמטמא מקדש עשיר שהפריש קן דלית בה קדושת הגוף וליכא למימר ליסייעיה מרבנן דעד כאן לא פליגי רבנן אלא במפריש נקבה לפסחו ומפריש נקבה לאשם מהאי טעמא דמגו דנחתא לה קדושת דמים נחתא לה קדושת הגוף אבל כההיא דמטמא מקדש לא שייך ביה האי טעמא דקדושת דמים לית בהו דבעופות לית בהו פדיון ולמויעקרא מקדושת מוצח דלא הו ואל דמיתין קרבי ובהא אפילו רבנן מודו ולה"ג ניחא דלא פריך אמילתיה דרבי יוחנן דשייך ביה שפיר מגו דנחתא לה קדושת דמים נחתא לה קדושת הגוף וא"כ אי הוה מותיב מינה מר"ש ה"א אדמוטיב מר"ש שמעון ליסייעיה מרבנן ומש"ה נמי ניחא דמוטיב מר"ש דברייתא ולא מר' אליעזר דמתני' משום יא'דמסתבר ליה יש מר' אליעזר דטעמא דר"ש משום דאילו לטעמיה דההיא דמכילתין פ' ואלו קדשים (דף יט: ז) ומשני התם לאו בפלוגתא דמגו דנחתא כו' תליא מילתא אלא בפלוגתא דרבי יוחנן דאמר ור"ש הוה דקבצב בעלי חיים אינן נדחין: **אמר אביי** הבה מורים דאי אמר חציה עולה חציה מעשר דברי הבה עולה קריבה. פירש רש"י אפילו נשתתה מלה על דלא חשיב מינת: בתרייתא מידי דאין מעשר קדוש כי האי גוונא אלא דרך מנין יז' והוא היה עשירי וה"ה אם אמר חזיה עולה וחזיה תמורה לא חיללא תמורה גצי עולה הואיל ולא קיימא שם בהמה גביה שימיר בה אלא חזיה מעשר וחזיה תמורה דתרוייהו כי הדדי נינהו היא חיללא עכ"ל וקסיא דאפילו אם כולה מעשר אין בדבריו כלום ועוד מאי או דלמא מעשר קריבה כו' הא לא קריבה ולא קדשה אלא צמנין ופר"י דמייירי באדם המעביר אכנו תחת השבט ואמר משתא' עשירי מן הדיר תהא חזיה עולה וחזיה מעשר דברי הכל עולה קריבה דקדושת הפה שהקדישה לעולה עדיפא מקדושת מעשר שאינו יכול לחול אלא על ידי מנין עשירית והעברת שבט דדוקא בעולה ושלמים פליג יא' (ר"ש) ואמר דחלו שניהן ללא אלימא כולי האי קדושת זה מזה אבל בעולה ומעשר דאלים קדושת עולה ועדיפא מאד מקדושת מעשר ד"ה כוונתו לעולה וא"ת אמאי לא אמר דברי רובו יהא עולה אבל הכא מייירי שאמר עם יציאת מישעו יתא עולה ומעשר דלא חל עליה קדושת מעשר עד יציאת רובו: עם

ביצד מערימין פרק חמישי תמורה

י'קדוש דמים מנחה. המקדיש בהמה לדמים צשעה שאינה ראויה לגופה כגון הכא דמי אקדשה לפלגא לא אקדשה אלא לדמי ומדיח לה ממוצה לעולם יא' ויס"ד דלא חייל דימוי אלא אמדי דלקדישה לגופה ונדחה: **צעלי חיים נדחין**. יא' ואע"ג דהדר מיחומו אדחו לעולם משום

דימוי יז' קמאי: **דימוי מעיקרא**. כגון זו שמתחלה היא הקדשה נדחית הוי דמוי ופלוגתא היא דאיכא למי"ד (סוכה לג.) נראה ונדחה שוב אינו חוזר ונראה אכל דימוי מעיקרא לא הוי דימוי: **חזיה עולה וחזיה מעשר דברי הכל עולה קרבה**. אפילו נמכוון מתחלה לכך ללא חשיבא מילתא בתרייתא מידי דאין מעשר קדוש כה"ג אלא דרך מנין וסיוריהא הוא עשירי וה"ה נמי אם אמר חזיה עולה וחזיה תמורה לא חיללא עולה גביה שהוא מימר בה: **אלא חזיה מעשר וחזיה תמורה**. יט' ותרוייהו כי הדדי נינהו הי חיללא יז': **תמורה ונהגת בכל ימי: ברתנ'י** **חסה זו תמורה זו חליפי זו**. לשון תמורה נינהו: **מחוללת על זו אין זו תמורה זו חליפת זו** הר"י וזו תמורה זו מחוללת על זו אין זו תמורה ^(א)ואם היה הקדש בעל מום **יוצא לחולין וצריך לעשות בו דמים: גב'י** **למימרא** דתחת לישנא דאתפוס' הוא ורמינהו **הקדשי** בדיק הבית **אמר ו** חליפת זו תמורת זו לא אמר כלום **תחת זו מחוללת על זו** דבריו קיימין ואי סלקא דעתך **י** לישנא דאיתפוס' היא מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא **יז** וא' אמר **אביי** תחת משכחת לה לישנא דאיתפוס' ולישנא דאחולי לישנא דאתפוס' דכתיב **ואם**

דלשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:

ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי עבדי תמורה:
ואם
לשון תמורה הוא ואינן עושין תמורה כדאמרנין צפ"ק (לעיל יג.) יאלו קדשי כדה"צ כו': **זו חסה זו מחוללת על זו** דבריו קיימין. ויאל ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו קדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' יירשלי' מי תפסן פדיונין כלומר מי ע

מסורת הש"ס

(א) צ"מ טו, כל הסיגולה ג"ש"פ, (ב) צ"מ טו, א (ויקרא טו, ט)

הגהות הגר"א

[א] נבי' מי אמר לאתפוס עד אסורא ל"ג רשי'. ונרסמו לאתפוס מניין או לחלוני מטין ואמ"ל כו וביה הגירסא נכונה: [ב] שם מי אמר תמימה כו. פי רשי' ותוס' שדקמו מחד ולי' דהגירסא מהסוך ונ"ל מי אמרין תמימה תחת תמימה בעלת מוס תחת בעלת מוס ומריירו ל"ד ל"ק תמימה דחולין תחת בע"מ דקדש לחלוני בעלת מוס דחולין תחת תמימה דקדש לחתפוס ואמ"ל כו. פי רש"י דבע"מ תחת בע"מ אי"ל לומר לחלוני תחת אבני מיקו. ונבי"ו ל"א בעי אביי היו לפניו שמי בהמות על קדש ואחת מכן צ"מ ומי בהמות על חולין תמימה ואמר הכי א"ל תחת אלו מתי מי לא תמימה תרוייהו לאתפוס א"ד מפתיה תחת תמימה לאתפוס אבל תמימה תחת צ"מ לחלוני ואמ"ל כוין דבעי למתא חת לאתפוס והא"ל לחלוני י' הדדי עבדן ואמרוייהו אמנ דיה א"ל א"ל הי לפניו שמי בהמות על קדש ואחת מכן בע"מ ותלשה בהמות על חולין תמימות ואמר לאתפוס אחי נמי לאתפוס א"ד ההא בע"מ לחלוני קמיון והא דלא אמנ דיה על הא דבע"מ דה"א הא דנקט כו'. ההא דבע"מ ואמ"ל כוין דבעי לאתפוס דיה על תמימה דקדש לאתפוס מיון רמי רמויי מתי מי אמרין כוין דמיני חדל לקבל חדל לשני פלגיהו דלא בעי לשויי לבע"מ כו כי ה"ו ה"א דבעי דרי' חולין ל"א בתר רובא חולין נכתי': [ג] רשי' ד"ה וסי'. לא מסור כו'. לא יכלי להלמה ולי' דמתמנה דעמו על ארס על גוש הכותש': [ד] ד"ה נבוא. על שמיין צ"ל ועל שמיין:

רבינו גרשום

משמע לישנא דאתפוס בהמורה בדרכי ואם תחתיה תעמוד בהמורה. כלומר שבמקומה עומת אף בהמה זו של קודש במקום בקרבושהו והתפס אוחת בקרבושהו כדרכיב והיה הוא ותמורתו יהיה קודש: וישמע לישנא דאחולי. שמיצרא מקרבושהו ונגסג זה שגמול כדכתיב תחת תחשת שגמול אבאי וזב במקומו הואיל וכן כו': **אמר רבא** אפילו בקדשי מובח הוי לישנא דאחולי כגון שהיה הקדש בע"מ מוס. והכי בירושלמי ליה לרבא דהא ואם היה קודש בעל מוס משמע נמי ארישאי קאי אמר הי"ו תחת זו שהיה לא מצינו תחת גבי המורה: תחת דיו על קדש. מוס מוס תחת זו של חולין תחת זו של קדש שיהי בעלי חיה ויהי משמע לישנא דאחולי שיצא זו של קודש ויכנס זה במקומו: **אם תחת דיו על זו של חולין ואמר תחת זו תחת זו**. והו היא בעל מוס קודש ולא יצא לחולין והו המורחו: **זו אמרין לאתפוס** בהמורה אמר ולקי תורי הקדש: **או דלמא כל היבא דאיבא היתירא** דיכול לאחולי ליות תיה א"א **לא עביד אסורא** אהמיר: **זו אמרין תמימה תחת תמימה קא אביר**. לאתפוס תמורה דכיון דשנין תמימות על אדו שגמתי ידו מתפסת בהמורה: **ובעל מוס דחולין**. תחת בעל מוס דהקדש: **ובעל מוס**. דחולין תחת תמימה

ואם תפוסה פעמוד. עמדה במקומה והיינו דומיא לאתפוס שהקדש עומד במקומו הלכך הואיל ותרוייהו משמע [א] לא מסרו הכתוב אל"ל לתכמים לדיעי למימר היכא הו תחת אתפוסו והיכא הו חולין: **גבי קדשי זבך הניס כו'**: ידו אקודש חול הו. הניח ידו אקודש ואמר

זו תחת זו אידך דחולין ודאי ע"ו לחולין

מתכין וחול הוא: ידו אחול. ואמר

זו תחת זו אתפוסו הוא דקדש בעל מוס עושה תמורה (א) ואי הוה צעי הא"ל לחלוני הוה מנח ידיה על ההיא י"ו דקדש: **ואמר הרי אלו י"ו** (חטאת) **חסה אלו**. ולא הניח ידו לא כאן ולא כאן: **לאתפוס**. מתכין או לחלוני מתכין. והוא הדין נמי דמנ"י למיבעי כחדא אל"ל אידי דבעי י"ו מיבעיא הך בעיא אחרימי בתרמי נקט (ב) סירכא דתרמי: **איסורא**. לא ימירא: **תמימה חסה תמימה** לאתפוס. דהא דלא אי אפשר דלא הוה חול לאתפוס הואיל וחדא תמימה דהקדש ס"א איכא [א] מיהת בקדשי מוצח ותמימים אמרינן לעיל לאתפוסו הוא: **ועלמא מוס תחת בעל מוס לחלוני**. דודאי

תמימה דחולין חסה בעל מוס כו'. ויף ק"ג זב דשפטי לעיל דלא שציק היתירא ועביד אסורא איכא למיבעי הכא הואיל ואי אפשר דלא עביד אסורא כחדא איכא למימר כי הכי דבנא עביד אסורא בנא נמי לא איכפת ליה ודאי אתפוסו הוא: היו לפניו שלשה בהמות כו'. דאף על גב דשפטנא דלא שציק היתירא עביד אסורא איכא הכא למיבעי דאיכא למימר זיל בתר רובא כיון דע"כ תרמי לאתפוסו דהשמיס דהקדש תמימות וליכא חלוני צהו שלשית נמי אתפוסו הוא: **וגברא לא איפתיוק**. י"ו דבשלשה זומנין הויה חוקה תרי זימני לא הו זוקא. י"ג לשון ירושלמי בעי אבי (כו') **ידיו על דלמא י"ו תמימה תחת תמימה** **לאתפוס דחולין** דהקדש אל"ל תמימה תחת בעלת מוס דבעלת מוס דהקדש לא י"ו(הו') חויה להקדנה לחלוני איכיון י"ו(ט) כיון דבענא למימר חדא לאתפוסו כו' כלומר דאילו הוה דבעמיה לאתפוסו חדא ולחלוני חדא הוה קאמר בדיה הך לאתפוסו והך לחלוני כי הדדי כלומר שפיהן עסקין

שולת הואיל ולא פירש [א] ישמעל שפיהן כניח ידו ושמינה תמורה דהא איבעי ליה לאתנוחי ידיה על בעלת מוס דקדש אי הוה לפניו (כו') ישן מדהני תרמי בהמות לאתפוסו דודאי מתפסיס הניך תרמי דחולין בזהיא דקדש דממירין שניס בנאחד [לעיל ט]. דהא כיון דתמימה דקדש ליכא למימר לחלוני אהיחא בעלת מוס נמי לאתפוסו ולקי שלשה מלקיות או דלמא הויה בעלת מוס דקדש לחלוני והאי דלא אתנח ידיה על ההיא ט' דבעלת מוס שהניח ידו על חולין דכיון [לא] דלאחולי הוה צעי הוה ליה לאנומי אבעלת מוס דקדש. הא דנקט [ג] כל ההיא דבעלת מוס קמ"ל דאי הוה מנח ידיה על התמימה של קדש שעס הבעלת מוס הוה מהני נמי כאילו אכמה על בעלת מוס [ג] גופה והא אמרין בזהיא דבנא חלוני היא דלאחולי איכיון ובתמימה לאתפוסו י"ג דאע"ג דאנח ידיה עליה הואיל וליכא למימר חלוני צה בדידה. רמי רמויי כגון דהויין ג' בהמות של קדש ואחת בעלת מוס ושלשה בהמות על חולין תמימות ועמדין צשתי שורות זו כנגד זו והאי רמי כמו איתרמי שכונס זו מול זו ואנח ידיה על חול דחולין ואמר אלו תחת אלו מי אמרין כיון דרמי חדא לקביל חדא להכי פלגיהו דלא צעי לשויי לבעל מוס כי לא רמינן לאתפוסו אל"ל לחלוני או לחול בדרבא דרדיה אלונין והכי הניח ידו על החול ולאתפוסו איכיון. לישנא לחינה לא דלמא בעי ל"ו רובא חולין וכיון דרובא לאתפוסו איהו נמי לאתפוסו: **יאל לחולין דבר סורה**. דאמרין צפ' המנחות והסכים (מנחות קא). ואם כל בהמה טמאה [ויקרא טו]

כו.

בעי רב אשי היו לפניו שתי בהמות. ה"ה דכחד בהמת קדש בעלת מוס וחד תמימה חולין מזי למיבעי ואידי דאיכא כסמוך בעיות למיירי דוקא צשתי בהמות נקט נמי כהא כן: **בעלרת** מוס תחת בעלת מוס לאחוי או דלמא תמימה דחולין תחת בעלת מוס דהקדש ובעל מוס דחולין תחת תמימה דהקדש תרוייהו לאתפוסו ואתרוייהו לקי. תימנה למה האריך כל זה

הוה מזי למימר בקיבור בעלת מוס תחת בעלת מוס לאחולי או דלמא הא נמי לאתפוסו ופירש"י דבעלת מוס תחת בעלת מוס לא תפיס דאין רע עושה תמורה צרע דדוקא טוב צרע או רע צטוב עושה תמורה אל"ל רע צרע לא ולא נהירא דזה לא מזינו ועוד דלדכנה משמע לעיל צפ"ק (דף ט). דרע צרע תפיס דלמר לעיל א"כ נימא קרא טוב צרע או רע [צו] משמע דרע צרע תפיס מיהו כל הסיקו דהכא משמע כפירוש רש"י דבנענא דלעיל נמי נקט שמי בהמות על חולין תמימות ולא נקט בעל מוס ור"י פירש דרע צרע נמי חיל תמורה עליה מיהו י"ג לנו לומר טפי לחלוני מלאתפוסו דלמה יתפיס מנאחר דלמי מעלה אומה דגם יתפיס א"ה ראייה להקדשה: **אף צריך** לעשות דמים דבר תורה. ולא י"ל לחולין עד שיעשה דמים והכי פירושא דמתני' י"ל לחולין ולק"ד לעשות דמים כלומר י"ל לחולין כשעשהו דמים והא דלאיטרין למתני' י"ל לחולין משום דמנא לעיל מינה לישני דלא נפקי לחולין אל"ל נתפסין בצמורה וזה הוה קדושים מנא נמי לישנא דלחולי:

ושתי בהמות של חולין ואחת מהן בעלת מוס ואמר הרי אלו תחת אלו מהו [ב] ט' מי אמר תמימה תחת תמימה לאתפוסו בעלת מוס תחת בעלת מוס לאחולי או דלמא תמימה דחולין תחת תמימה לאתפוסו בעלת מוס דהקדש בעלת מוס דחולין תחת תמימה ולאחולי הוא ולא לקי יהיו לפניו שלש בהמות של קדש ואחת מהן בעלת מוס ושלשה בהמות של חולין תמימות ואמר הרי אלו תחת אלו מי אמרין י' מדתמימות תחת תמימות לאתפוסו תמימות נמי תחת בעלת מוס לאתפוסו או דלמא הכא נמי כל היכא דאיכא היתירא לא עביד אסורא לאחולי הוי ואם תימצוי לומר הכא נמי כיון דאכתי גברא לא איתחוק באיסורי לא שביק היתירא ועביד אסורא בעי רב אשי יהיו לפניו ארבע בהמות של קדש ואחת מהן בעלת מוס וארבע בהמות של י"ו חולין ואמר הרי אלו תחת אלו מהו הכא ודאי כיון דאיתחוק גברא באיסורי (בבולין) י"ג לקי בארבע מלקיות או דלמא אע"ג דאיתחוק באיסורא לא שביק איניש היתירא ועביד אסורא י"ג והוי בתרייתא לאחולי הוי תיקו: **אם היתה הקדש בעל מוס יצא לחולין כו'**: (א) א"ר יוחנן יצא לחולין דבר תורה יצריך לעשות דמים מדבריהם ור"ל אמר אף צריך לעשות דמים דבר תורה במאי עסקינן י"ג אי נימא אאונאה בהא נימא ר"ל אף צריך לעשות דמים [ע"ו דבר תורה] והא י' תנן האלו דברים שאין להם אונאה העבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות אלא אבטול מקח בהא נימא ר' יוחנן צריך לעשות דמים מדבריהם והאמר

אזי הואיל ולא פירש [א] ישמעל שפיהן כניח ידו ושמינה תמורה דהא איבעי ליה לאתנוחי ידיה על בעלת מוס דקדש אי הוה דעמיה לחלוני אל"ל דהא לפניו (כו') ישן מדהני תרמי בהמות לאתפוסו דודאי מתפסיס הניך תרמי דחולין בזהיא דקדש דממירין שניס בנאחד [לעיל ט]. דהא כיון דתמימה דקדש ליכא למימר לחלוני אהיחא בעלת מוס נמי לאתפוסו ולקי שלשה מלקיות או דלמא הויה בעלת מוס דקדש לחולני והאי דלא אתנח ידיה על ההיא ט' דבעלת מוס שהניח ידו על חולין דכיון [לא] דלאחולי הוה צעי הוה ליה לאנומי אבעלת מוס דקדש. הא דנקט [ג] כל ההיא דבעלת מוס קמ"ל דאי הוה מנח ידיה על התמימה של קדש שעס הבעלת מוס הוה מהני נמי כאילו אכמה על בעלת מוס [ג] גופה והא אמרין בזהיא דבנא חלוני היא דלאחולי איכיון ובתמימה לאתפוסו י"ג דאע"ג דאנח ידיה עליה הואיל וליכא למימר חלוני צה בדידה. רמי רמויי כגון דהויין ג' בהמות של קדש ואחת בעלת מוס ושלשה בהמות על חולין תמימות ועמדין צשתי שורות זו כנגד זו והאי רמי כמו איתרמי שכונס זו מול זו ואנח ידיה על חול דחולין ואמר אלו תחת אלו מי אמרין כיון דרמי חדא לקביל חדא להכי פלגיהו דלא צעי לשויי לבעל מוס כי לא רמינן לאתפוסו אל"ל לחולני או לחול בדרבא דרדיה אלונין והכי הניח ידו על החול ולאתפוסו איכיון. לישנא לחינה לא דלמא בעי ל"ו רובא חולין וכיון דרובא לאתפוסו איהו נמי לאתפוסו: **יאל לחולין דבר סורה**. דאמרין צפ' המנחות והסכים (מנחות קא). ואם כל בהמה טמאה [ויקרא טו]

שבעלי מומין שנפדו הכתוב מדבר: **מדבריהם**. דמה"מ אין אונאה להקדש דכתיב (ויקרא כה) אל מונו איש את אחיו ולא הקדש: **אף לריך לעשות לו דמים דבר סורה**. [טו] רב חסדא מפרש לה לקמן [ע"ב]: **אי נימא אאונאה**. דלא נתאנה אל"ל שמות: י"ג ציעול מקח. שנמאנה יותר משמות:

והאלמר

למבעיא (א) ט' איכא באחת ובקדשי מנח תמימיס אמרינן לעיל לאתפוסו הס"ד (צ"ג) [א] איכא ותחת בקדשי מנח תמימיס מיפת מיפת וזמ"ו (ט' ט"ו) [ב] איתחוק תלתא זימני הוי (ט"ו) [ג] ונכא זו ופירשה כהנמיה ז"ל (ג) הוי לפניו צ' בהמות של קדש ואחת מכן צ"מ ועי בהמות על חולין תמימות ואמר הרי אלו תחת אלו מהו מי אמרין כיון דרמי חולין תמימה דקדש נמי לאתפוסו מדתמימה תחת תמימה לאתפוסו הא"י נמי לאתפוסו א"ד כו תמימה לאתפוסו דחולין כו (צ"ג) [ד] תמימה תחת תמימה לאתפוסו הויה להקדשה וכו' (ט"ו) [ט] צ"ק מ"ו, [ז] אמ"ל כיון דבעי למימר כל"ל (צ"ג) [ח] ועל שפיהן לא הניח ידו כי (צ"ג) צ' בהמות של קדש ואחת מכן צ"מ וי' בהמות על חולין תמימות והניח ידו על חולין (צ"ג) [ט] ההיא בהדי דבעלת (ט"ו) [א] ואת"ל דכיון (צ"ג) [ג] נקט על ההיא בהדי דבעלת (ט"ו) [ג] גופה ורהו אמרינן (ט"ו) [ד] צ"ל ושל"ג (ע"ד) [ה] הני דבני לאתפוסו ואידי לחולין או (ט"ו) [ז] בתר רבייא חולין (ט"ו) [ז] צ"ל כרע תקא (צ"ג) [ח] שמת סק"ד. וסי"ד והא אבן תנן בפרק הוהב אלו דברים שאין כו' וכולהו נפקא מקרא ההם הס"ד ומס"ד ציעול (ט"ו)

ביצד מערימין פרק חמישי תמורה

עין משפט ונר מצוה

בג א מיי' פ"ו מהלכות ערכין הלכה ט:
בד ב מיי' פ"ב מהל' תמורה הלכה ג:
בג ג ד ה ו מיי' טס הלכה ג:
בד ו מיי' פ"ו מהלכות ערכין הלכה ט:
בז ה מיי' פ"ג מהלכות תמורה הלכה ח טושיע ט"ח סימן רכז סעף טו:

תורה אור השלם

1. ואם תחזיקה תעמוד הבתרת ואת פשתה יצרכת השחון הוא ואתרו הבקך. ויקרא יג כג
2. תחת דהשתת אביאי ויהב ותחת דהבולג אביאי כסף ותחת העצים נחשת ותחת האבנים ברזל ושמתי אפרתך שלום ובגדיך יצדקה. ישעיהו טו ז

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ידו לחול וכו' דאי הוה: (ב) ד"ה לאתפוסו וכו' נקט נמי האב בתרמי הק"ד: (א) ד"ה נבנא לא לחזוק וכו' כיון דבענא למימר י"ב וכו' דיבור הוא פ"י על ירושלמי לפי גירסתם שלשנו ענוטא שלנו י"ג ע"כ בספון הוא לפי גירסת ירושלמי:

מוסף רש"י

יצא לחולין דבר תורה. ואפילו אין זו יפה כמותה, דלמרר לאתמיט ובלא (ב"ב טו). אף צריך לעשות דמים דבר תורה. דנצי הקדשות עבדן כמינא כתיבאו וקסברי עבדן שווי משמח, וי' יומין סבר עבדן כל דמיס שיעבידו משמע ליה, אם זיל אם יוקל (ט"ו). והשטרות. המוכר שטרות לגבות מוז שמתו ועולטו לעלמו (ט"ו). וההקדשות. גזכר המוכר הקדש או המוכר ועלמו שנפל בו מוס (ט"ו)

שינויי נוסחאות

[א] הסינת ומשמע לישנא לחלוני (ט"ו) [ב] וזכר הואיל וכן לא מטר הכתוב אלא להכפיס בני קדשי מנח דעבדי תמורה (ט"ו) [ג] לישנא כי דלא עביד תמורה (ט"ו) [ד] מנח זימנין דמשכחת לה לישנא לחלוני כגון. מינח הוא נמתח (ט"ו) [ז] נמי זימנין משכחת לה לישנא לחלוני וזימנין משכחת לה לישנא (ט"ו) [ח] גי מוס' רב אשי' י"ג מי אמרינן לאתפוסו כמתכין ולקי (ט"ו) [י] אינא היתירא ועביד אסורא ולאחולי הוי הוי אמרינן [ט] מי אמרינן כ"ל צ"ל ויביב' טו דהקדש ובתרוייהו לקי (ט"ו) [ז] אמרינן מדהני תרתי תמימות תחת תמימות לאתפוסו הויה בהמה תמימה של חולין נמי תחת בהמה של הקדש בעלת מוס (ט"ו) [ח] חולין איבע בתמימות (ט"ו) [יג] לקי איבע בתמימה או (ט"ו) [א] הדיך בתמימה לחולני הוי מיקו (ט"ו) ועי' גי אחת בהשקפות שיטה עסוף התמט: י"ז או נימא לחלוני. כקת ס"י מנח לישנא אחינה או נימא דשטי בעלת כנא נימא וכו', וזו היא שגמט התמיה ז"ל (ט"ו) [טו] דמיס והא אבן. מיפת דבר מורה ל"ש ומתקן (ט"ו) [טז] והאי לאחולי מתכין (ט"ו) [טז] ההיא דהקדש הס"ד (ט"ו) [יז] מיפת מתקן נמתק (ט"ו) [יט] דבעי למבעיא (א) ט' איכא באחת ובקדשי מנח תמימיס אמרינן לעיל לאתפוסו הס"ד (צ"ג) [א] איכא ותחת בקדשי מנח תמימיס מיפת מיפת וזמ"ו (ט' ט"ו) [ב] איתחוק תלתא זימני הוי (ט"ו) [ג] ונכא זו ופירשה כהנמיה ז"ל (ג) הוי לפניו צ' בהמות של קדש ואחת מכן צ"מ ועי בהמות על חולין תמימות ואמר הרי אלו תחת אלו מהו מי אמרין כיון דרמי חולין תמימה דקדש נמי לאתפוסו מדתמימה תחת תמימה לאתפוסו הא"י נמי לאתפוסו א"ד כו תמימה לאתפוסו דחולין כו (צ"ג) [ד] תמימה תחת תמימה לאתפוסו הויה להקדשה וכו' (ט"ו) [ט] צ"ק מ"ו, [ז] אמ"ל כיון דבעי למימר כל"ל (צ"ג) [ח] ועל שפיהן לא הניח ידו כי (צ"ג) צ' בהמות של קדש ואחת מכן צ"מ וי' בהמות על חולין תמימות והניח ידו על חולין (צ"ג) [ט] ההיא בהדי דבעלת (ט"ו) [א] ואת"ל דכיון (צ"ג) [ג] נקט על ההיא בהדי דבעלת (ט"ו) [ג] גופה ורהו אמרינן (ט"ו) [ד] צ"ל ושל"ג (ע"ד) [ה] הני דבני לאתפוסו ואידי לחולין או (ט"ו) [ז] בתר רבייא חולין (ט"ו) [ז] צ"ל כרע תקא (צ"ג) [ח] שמת סק"ד. וסי"ד והא אבן תנן בפרק הוהב אלו דברים שאין כו' וכולהו נפקא מקרא ההם הס"ד ומס"ד ציעול (ט"ו)

ואת"ש היבא דאיבא קצת למעבד בהיתירא לא עבר כולה באיסורא ולאחולי הוא או אמרין מתמימה תחת תמימה לאתפוסו: תמימה דחולין נמי תחת בע"מ מוס. וקדוש לאתפוסו דאולין בתר רובה: או דלמא הבא נמי אביר' כל היבא כו'. כיון דאכתי גברא לא איתחוק תלתא זימני באיסורי למעבד תמורה אמרינן לא שביק היתירא אלא לאחולי הוא: בעי רב אשי היו לפניו כו' או דלמא תמימה תחת תמימה לאתפוסו דחויא תמימה דקדש להקדבה הליך תפסה תמורה אבל תמימה תחת בעל מוס של קודש דלא הויה בעלת מוס לא תפסה תמורה אלא לאחולי הוא: ואת"ל הבא כיון דבעי למימה בפירוש חדא לאתפוסו וחדא לאחולי ולא אמר תרוייהו תפסו דתרוייהו כי הויה אבן זימיה על הנהו דחולין דאי לאחולי איתבעי ליה לאתנוחי ידיה על ההיא בעלת מוס כדאמרין לעיל הניח ידו על הקודש חולין מולא אתנח ידיה עלה אלא על תמימה דחולין שי"מ תרוייהו תפסן: אלא היו לפניו ב' בהמות של קודש ואחת מכן בעלת מוס ושליש בהמות תמימות של חול ויהני ידו על בהמה תמימה של חול ואמר הרי אלו תחת אלו דהכא המיר ב' תמימות של חולין בתמימה אחת של קודש ודוכתן ב"ק ממירין אחז בשנים כו': מי אמרינן מדהני תרתין בהמה תמימה של חולין לאתפוסו בהויא תמימה דקודש היתה תמימה שלישית של חול לאתפוסו תחת בעלת מוס דקודש או דלמא לאחולי הוא והדין דלא אתנח ידיה על ההיא תמימה דקודש שביק היתירא ועור מה ירוח בהך התפסה כיון שהחולין בעל מוס אבל לאחולי מרייה לאכול קמייתא דהקדש דחוביבא ליה טפי. הרי"ב בבליין.

דעו עבדי ביעול מקח. ביהר משמות:

שיטה מקובצת

דאיתחוק נב"מ באיסורא לא וכו'. גליין אע"ג דאיתחוק גברא אין זו חוקה גמורה דכבת אחת ורבדור (בא) א'. הרי"ו ז"ל: ת"ו ד"ה בעלת מוס וכו' ולא נהירא דזה לא מצינו. גליין פ"י הקונטרס דלאתפוסו לא דרע ברע לא עביד תמורה, וקשה דלעיל אמרינן רע ברע כמבייא.

ונראה דה"פ בעל מוס לאחולי דלאתפוסו לא אמרינן דשביק היתירא ועור מה ירוח בהך התפסה כיון שהחולין בעל מוס אבל לאחולי מרייה לאכול קמייתא דהקדש דחוביבא ליה טפי. הרי"ב בבליין.